

Lady Macbeth Mcenského újezdu v Ostravě

Národní divadlo moravskoslezské v Ostravě naposledy uvedlo operu Dmitrije Šostakoviče *Lady Macbeth Mcenského újezdu*. Toto divadlo je operním kolosem na severovýchodě České republiky a operu uvedlo poprvé již před více než dvěma lety. Tato hra v divadelní režii uměleckého ředitele divadla Jiřího Nekvasila bude na nejméně dva až tři týdny poslední, kterou ostravští diváci uvidí. Česká vláda totiž znovu vyhlásila nouzový stav a zakázala jakákoli pěvecká představení. Snad se ale situace zase brzy vrátí do starých kolejí a udržíme si přitom pokud možno zdraví, protože se taky může stát, že se z těch neustálých změn a zákazů zblázníme.

Lady Macbeth Mcenského újezdu vypráví příhody a lsti zámožné ruské dámy z 19. století. Katěrina, provdaná za Zinovije, se z nudy zamiluje do příručího Sergeje, otráví svého tchána Borise a poté zabije vlastního manžela, aby nakonec (pravděpodobně) spáchala sebevraždu.

Šostakovičova opera měla premiéru v roce 1934 v tehdejším leningradském Michajlovském divadle a sklidila velký úspěch. Dva roky poté byla však naprosto zkritizována stalinistickým režimem a kvůli tomu také vyřazena z repertoáru na více než 26 let.

V celé opeře můžeme nalézt momenty mistrovsky vychvalující grotesku, a to jak ve vlastním libretu, tak obzvláště na hudební úrovni. Nejsme sice svědky ohromných výstředností, jako tomu je u pozdější Ligetiho opery *Le grand macabre*, zato se na scéně otevřeně objevuje znásilňování, pohlavní styk či bičování.

Tato velkolepá Šostakovičova opera byla nastudována v ruském originále a tvoří součást zajímavého cyklu nazvaného „Operní hity 20. století“. V rámci tohoto cyklu se v letošní sezóně očekává i opera *Mrtvé město* Ericha Korngolda, která však byla také přesunuta kvůli aktuální krizi.

V inscenaci opery *Lady Macbeth Mcenského újezdu* vynikla především režie Jiřího Nekvasila, a to bohatou inspirací a rozmanitostí scénických pohybů. Zároveň je třeba zdůraznit vynikající a dynamickou scénografii Daniela Dvořáka, která přesně odráží příběhovou linii.

O vytvoření opravdu atraktivní scény se postaraly také videoprojekce Otakara Mlčocha a pečlivě navržené kostýmy Marty Roszkopfové. Velmi zábavné byly choreografie Marka Svobodníka, které byly ztvárněny skupinou myší tančících během intermezz.

Mezi sólisty vynikl především pěstěný a silný hlas bulharské sopranistky Iordanky Derilové, která se fantasticky ujala hlavní role Katěрины. Katěrina je velkou postavou první poloviny 20. století a nevyhnutelně nám připomíná hlavní postavu *Káti Kabanové*, již složil Leoš Janáček už v roce 1921.

Postavu Sergeje ztvárnil neméně působivý ruský tenorista Alexej Kosarev, ačkoli jeho vysoké tóny nebyly tak kulaté a zajímavé jako u jeho jevištní milenky.

Martin Bárta (postava Borise) se představil opravdu zvučným a rezonujícím barytonem. Soňa Godarská (Axiňja) a Anna Nitrová (Sonětka) pak ztvárnily menší ženské role a předvedly své znamenité jevištní kvality a hlasy.

Všechny další vedlejší postavy hrály také velmi dobře, hlasově mezi nimi vynikali především Jakub Kettner (Revírní inspektor) a Martin Gurban (Kněz).

Sbor Národního divadla moravskoslezského vedený Jurijem Galatenkem byl opravdu excelentní, a to jak na scénické, tak hlasové úrovni. Vynikající hlasy zaplnily prostor jeviště, které není příliš velké, a proto je ideální pro lyrická představení. Jeho akustika připomíná spíše Mahenovo divadlo v Brně, méně pak modernější a prostornější Janáčkovovo divadlo s poněkud komplikovanou akustikou.

Také orchestr se maximálně snažil, aby zvládl velmi těžkou partituru, jež byla možná nad síly tohoto maloměstského divadla – smyčce nedokázaly dosáhnout předpokládaných kvalit a v několika chvílích zněly dokonce rozladěně, obzvláště v jemných pasážích pro violoncella. Pro interpretaci Šostakoviče je zapotřebí mnohem početnější orchestr s perfektně zvládnutou technikou. I tak někteří ze sólistů hrajících na dřevěné dechové nástroje zazářili (basklarinet, anglický roh, flétny), a to zejména při svých sólech. Je třeba vyzdvihnout také dirigenta Jakuba Kleckera, který měl plnou kontrolu jak nad sólisty, tak celým orchestrem (zahrnujícím také hudebníky v lóžích po obou stranách hlediště), což u opery tak velkolepých rozměrů a s tolika členy byla opravdu nelehká práce.

Závěrem můžeme říct, že se jedná o zajímavé ztvárnění jedné z nejvýznamnějších oper minulého století, které vyniká mnohem více ve scénickém než hudebním provedení. Nicméně i tak tato opera sklídila velký potlesk věrného ostravského publika, které je v poslední době zvyklé na vynikající (i když často riskantní) sázky na méně známé opery 20. století.